

Latweeschu Awises.

Nr. 44.

Zettortdeenâ 1. November

1856.

Awischu-sinnas.

Muhfu Kunga un Keisera augsta mahte reisojoht zaur Schweizeru-semmi, ar leelu gohdu wissur sweizinata tappuse un kahds Schweizeris, Kawizels, kas ilgi Rihgâ dsihwojis, to ar leelu preeku un gohdu usnehmis sawâ brangâ muischâ. Tâpat arri Italiâ Sardinjeru Kehniensch ar leelahm gohda paradischanahm Genuâs pilfata Winnu usnehmis un wissi laudis preeka pilni bijuschu. Nu Winni nobraufuschu us Nizzas pilfatu pee juhmallas kur sawas wesselibas deht wissu seemu paliks. — Neâpeles^e Kehniensch wehl irr un paleef pee sawa stipra prahta, jebchu Enlenderu un Sprantschu Ministeri jaw pawehleschanu dabujuschu no Neâpeles iseet ahra, un karrakuggi taifahs nahkt. Bet dsird ka Enlenderi un Sprantschi wairf ne effoht tahdâ leelâ draudsiwâ un weenâ prahtâ. Enlenderu kuggi gribb eet, Sprantschu kuggi ne eefchoht. Enlenderi ar warru Neâpeles Kehniaw gribb speest, — Sprantschi ne. Tâpat eet pa Turku-semmi ar tahm leetahm ko tai leelâ meera-derribâ Parisê irr nospreeduschu. Enlenderi ar saweem karrakuggem no mellas juhbas wehl ne iseet, bet wehl peesuhtha klahd zittus karrakuggus, bet Sprantschi itt wissi aigahjuschu itt kâ bij nospreests lihds 28tam Oktoberim darriht. Tâpat ir Gistreikeri no Moldawas un Walakajas ne iseet ahra, kaut gan nospreests un Sprantschu Keisers prassa lai iseet, ka warroht sahkt rohbeschus west un to jaunu waldischanu un jaunus likkumus schi semmê zelt. Enlenderi ar Gistreikereem palikuschu draugi un weenâ prahtâ, tee zitti irr prettim. Nu arri jaw paschi Turki apnikku-

schu ar Calendereem, klausu Sprantschu un Kreerwu padohmu un nu paschi Turki sahkt prassih, lai tee iseet ahra ar saweem kuggem un saldateem. Tâ nu eet un ne sinn kas buhs. Arri Calenderu un Sprantschu Awises stribdejahs un raksta weenas prett ohtru kaunodamees. — No Spanjeru-semmes jaunais leelais ministers Narwaes tiklai sahjis darbotees, ar Kehnineeni jaw sanihzis un wiina spehks pagallam, jo Kehniaene nu sahkt patte un itt stipri waldiht. — Parisê wehl tas pats maifes un nammu truhkums un dahrgums. Bihstahs no seemas laika, kur nabaga laudim mas pelnas un wehl klahd dahrga malta japehrt. — No Turku semmes Willippoteles pilfata raksta, ka baggatam Greekerim kassu deenas bijuschas. Turku Pascha garram jahjis eeskattijees zit teem weeseem dahrgi gredseni, selta kehdes un dihmanti bijuschu, un namma-tehwam teizis: woi ir wiinu kassas ne luhgschoht. Nu luhdsis gan un arri nahjis us pufsnakti ar saweem wirsneekeem. Dhtrâ rihtâ atradduschu laudis tai nammâ wissu kluffu un 25 nokautus un ap-laupitus zilwekus. Nu gan peederrigee pee teefahm to Paschu kâ slepkawu peesuhdsejuschi, bet raksta ka welti buhschoht, jo kristitee prett Turkeem ne kahdu teefu ne warroht dabbuht. Ar ween wehl wissabi slepkawi un laupitaji pa Turku semmi breesmas darbus pee kristiteem darra wissuwairak pee Greekeru walstrohbescheem. — 12tâ Oktoberi stipra semmes-tribzeschana mannta pa Widdus-juhbas un Adriatikas juhmallahm un fallahm. Wissur nammi kustejuschees un zitti saplihuschi. Kandias fallâ kahdi 500 zilw. un Rohdus fallâ kahdi pahrs fimts zilweku nosisti, zitti zeemi

Par scho maifitu fehju tu warr buht brihnifees, bet prohwe tikkai weenu reisi tahdu (miftrainu) maifitu labbibu feht. Winna fahdahm reifehm atnefs itt negaiditus augtus. Dee graudi irr dikti fwarrigi, un miltos famalti firgeem wiffu labba ohdere; un tee falminaw dauds no feena isbehgofchi, wiffwairak ja tu fakkullu buhfi kuhlis, par weenu ohtru graudu, kas falmos palizzis, faweem lohpeem par labbu ne behdadams. To arri drihs warri fapraft, zaur ko tahda maifita fehja labbi isdohdahs. Kattr auglis fawadu barribu no semmes nemm; no katra augla naw dauds fehts; schim tapeh3 barribas deewsgan. Pats jaw buhfi to eewehrojis, ka wiffu wahja semme, fur muhscham meeschi ne pa-augtu, tomehr kahds meeschu grauds, kas ausahm peemaifjeees klagt, wiffu leelo wahrpu atnefs. — Turpmaf wairak. D . . . un — e.

Balts swirbulis.

Isgahje kahda deena fainneeks us fawu lauku, un preezajahs par to baggatu swehtibu ko Deews tas Kungs wiffur tam bija peeschlibris. Ne mittejahs flattotees ka beesi un kupli rudsi stahweja un gannekka branga falkuma treknas gohwis sahli noplubze. Un tatschu winsch par to ne warreja ihsti preezigs buht, jo mahju-buhfchana, — kurfch sinn zaur kam? tatschu ne gahje us preefschu bet gahje atkahr un lauku swehtiba tam ne nesse tohs augtus ko zerreja. Vahrnahze mahjas, eenahze istaba eeksch daschadahm dohmahm us fewi runnadams. Seewina mihla drihs mannija, kas winnam firdi ta apgruhkinaja, jo patti arri jaw ilgi tahdas libdfigas dohmas fawa wihs eeksch fewim bija turrejuse. — „Galla wehl pehdiga nabbadsiba eekrittifim“ — schee bija tee wahrdi ar ko fawu farunnaschanahs beidse un faweem behrneem ne pamettifim ne semmes pihti, — jo ka tas beigfees, kad pee wiffas fawas strahdaschanas un pee wiffas Deewa swehtibas ta eet wehl ilgati?“ — Sehdeja abbi behdigi un noskummufchi un neweenu

wahrdinu wairf ne runnaja, — kad kuhms, no tahlenes atnahjis, pee winneem eenahf istaba. Winna „Deews palihds!“ — ar ko pehz ilgeem gaddeem nu atkal pirmureisi ar pascha mutti winnaus warreja apfweizinaht, — ne dabbuja tahdu mihfu „Paldeews!“ — ka winsch to bija zerrejis; „Kas tad jums kaisch?“ — kuhms waizaja. „Kas kaisch! eet schà un tà,“ — fainneeks atbildeja. „Nu“ — ohtrs atkal — „woi tad gan arri jaw kahdu reisi balto swirbuli redsejufchi?“ — „Kas tad tas irr? fainneeks kahrigi jautaja.“ „Ih nu! tas irr balts swirbulis?“ — ohtrs atbildeja — „tas nahf rihtos ittin agri, pirmes ne ka tee pelleki swirbuli kahjas un gaisa skreij, — bet tik ween us weenu paschu minuti, un tad us reis winsch atkal pasuddis. Kas to gribb redseht, tam jazekahs ittin agri, un ittin labbi jaskattahs us wiffahm mallu mallahm, jo winsch gan sche gan te, un arween atkal azzumirkli winsch prohjam. Tizzeet mannim, kad jums isdohfees to kahdu reisi eeraudsiht, tad wifs paliks labbaki; jo ka eeksch juhfu buhschanas ta ne eet ka wajadsetu, — tas no tam ween nahf, ka balto swirbuli wehl ne effat eeraudsiufchi.“ — Wairak winsch ne warreja un ne gribbeja fazziht; bet fainneeks dohmaja ka nu gan pareisi aplenkfoht un ja tik balts swirbulis nahf, tad arri dabbufchoht winna eeraudsiht. Bet kuhms ne ilgi pehz tam atkal aisgahjis tahtaki, jo zittur tam bija wehl kahdas darribas.

Nakti muhsu fainneeks nemeera ne warreja ne gulleht. Tikko deena swihde, winsch ahra no gultas un gehrbjabs. Ahra wehl wifs bija klufs. Winsch eegahje dahrsa, fehta, — lauka, — ne zilweks ne lohpinfch mannam! Bet arri balto swirbuli ne fur ne warreja redseht, lai ir azzis atplehti flattijahs itt tahtu un itt flaidri. Kad nu wihrinfch jaw gribbeja pahf fehtu eet atpakak, winsch brihnijahs: weeni wahrte tik ween peesleeti. Pamasihtinam winsch eet tuwaki un flattahs zaur schkirbu, — tur eeraug ka meita kas

gohwjuß flauze, sawai mahtei kas tahtaki, zeemâ, dsihwoja, spanni ar peenu pasneedf. „Ah re!“ fainneeks dohma, — „labbi ka paschâ laika to usgahjis.“ — Winsch gribb tulih feerwinai to pasazzih, ka abbi to ne ustizzamu meitu warretu preekschâ nemt, — un lehnâm us kahju-pirkstu galleem eet pahr fehtu us istabu. Stallei garram eedams dsird tur eekschâ sawadu trohtfni, — atdarra durwis — un redf ka sirgu-puisis, — darbineekam seeku ausu eeberr maifi. Nu pilnahm dusmahm fainneeks us istabu un kambari kur feewa gull un wehl flaisstahs, — un tai usfauz bahrgi: „feewa, zellees!“ Afchi winna arri rikftigi paklausija dusmigam fainneekam, wifstihm dsirdesuji kurea waina bija winna dusmahm. Meitu un puisî, abbus, tulih atlaide un dsinne nohst, — jo drihs pee gaismas bija, ka wianni simtkahrtigi tâ ne ustizzami bijuschi, — bet wihrs un feewa abbi no schihs deenas apnehmahs ikrihtâ tee pirmee buht kahjâs, — un ne ween wianni tâ apnehmuschees, bet arri tâ isdarrijuschi. — Pehz balto swirbuli wihrs gan brihscham arri wehl raudsijis, bet pee wisseem teem darbeem kas winneem bija nu mahjâs, flehti, stalli, ribjâ, peedarbâ, (flohni) schuhni, laukâ, — dauds laika ne atlikke. Arri drihs wairf par to dauds naw behdajis, ka to rettu putnu ne mas ne dabjuja redseht, — jo winsch atradde pehz ihfa laika ka wifs gahje labbaki un ar wifsu buhschanu nu gahje us preekschu. Un kad kuhms pehz kahdeem gaddeem atkal muhsu fainneeku apmekleja, winsch atradde wihrun un feewu abbus itt labbâ meerâ, preezadamees par sawa Deewa swehtibu. Kad fainneeks ka baididams pirkti pazehle prett kuhmu, bet arri draugam firsnigi dewe rohku un pateize ka tas us wiinnu runnajs no balta swirbula.

H. K—A.

Deewa-luhgshana.

Kahds basnizas=teefas preekschneeks Woltersdorf no kahda augsta kunga tikke jautahs:

woi tas peeklahjabs pee maltitehm, kur pulks weesu sapulzejuschees, Deewu luhgt? Winsch atbildeja: to es ne sinnu, bet es atminnu, ka es pee teem Pommeru-semmes semneekem bildi esmu redsejis, kur wehrschî un ehseti pee filles bij usbildeti, ar to wirstrakstu: kas pee galda Deewu ne luhdsis fehshahs un atkal tapatt uszellahs, tas irr teem wehrscheem un ehseteem lihdsigs, un tam ne kahda dakka naw pee debbesu-walstibas. —b—g.

Kahda nauda, tahda prezze.

Kahdai wezzai meitai, kas ilgi bij pee sawas gaspaschas deenejuse, gaspascha fohlija par winnas gohdigu kalposchanu desmit dahlderu prezzibas puhrà doht. Kad nu ta bij arri kahdu reis faderreta ar sawu bruhrganu, nahze ta pee gaspaschas pehz fohlitas naudas. Gaspascha gribbeja labpraht winnas bruhrganu redseht, bet tas bija pawiffam nejauks un frohplis; to ceraudsijuse fazzija: „woi tad tu effi tihri bes prahtha palikkuse, tahdu nejauku wihrun few ismekletees?“ Us tam no-puhsdamees meita atbildeja: „Af manna mihta gaspascha! woi tad warreju labbaku dabuhht par desmit dahldereem?“ E. W—g.

Winneschanahs.

Klau, dsegguse un garrausis
 Tee weenreis' gahje dseedatees;
 Kuesch labbal buhschoht dseedajis,
 Tas teifschohht kas teem klausijees.
 Woi zihruis, woi lagsdigalla? —
 Nè! leynajs pahwis junta gallâ.
 Nu dsegguse drihs' uskleedse:
 Kufuh! kufuh! kufuh! kufuh!
 Un garrausis tai prettsweedse:
 Ib—ah! ih—ah! ih—ah!, ah!
 Lihds teefu-spreedejs fauze pahwis:
 „Nan schyket, garrausis labbal bka hwis!“
 Bet dihti wahredes kucksteja:
 „Nè! dsegguse irr winnejs!“
 Un tschiffâ tschurkstes tschurksteja:
 „Nuns ja-usteiz irr dseggusi!“
 Bet tweeschki starpâ tweestiejuschi:
 „K à meisteri tee uskaukschi!“ Sgbr.

Studdinaschanas.

Keweles muischâ irr no Jurgeem tai 23schâ April 1857 mobderechana no 85 flauzamabm gohwim us arrenti isdohdama. Klachtas sinas libds 30to Oktoberi f. g. pee Keweles muischas-waldischanas dabbonamas. 1

No nabfeschem Jurgeem Ahdaschu mahzitaja muischu, 2 juhdses no Rihgâs, grihb isdoht us renti. Ja kahds pateesigs wibrs atraastohs, kas to dohma panemt, tad lai ar sawahm leezibas-grahmatahm pee laika pectei-zahs pee Ahdaschu mahzitaja muischas-waldischanas. 3

Pee Fr. Lukas Zelgawâ warr dabhuht:

Diwreis 52 bibheles stahstii preefch skoblahm un mahjahm. Ar skaislahm bildehm puschfoti. Latweeschu wallodâ pahrzelti no A. Leitan. 1855. 40 kap.

Kristigas basnijas stahstu grahmata, skoblahm un mahjahm par swehtu mahzibu apgahdata, ar bildehm puschfota un ar Kalweru grahmata-beedribas sinu no Wahzu wallodas pahrtullota no Schulza. 8. 1853. 50 kap.

Gahjeja zelich us laimu, jeb kâ nabbaga kalpisch par turriqu wihru warr palist? Stastihst no Kahrka Deewapaliga. 1853. Geh. 8 kap.

Grahmatneefu preefs, jeb astoni stahst kas vaflubbina us Deewa zelkeem staigahst no Wahzu wallodâ.

das pahrtulloti no Zelmeneefu mahzitaja Elverfeld. 1854. 25 kap.

Epreddiku grahmata us wiffahm swehtahm deenahm pa wiffu gaddu, apgahdata no diweem mahzitajeem. (Hesselberg — Neander.) 1854. Gef. 2 rub., Ahdas wahlâ ar klambareem 2 rub. 20 kap.

Kapeiku grahmatinas no Umburges.

Nr. 1. Gepreezinahst semneefs. Arram un fehjam. Dahrga laika behdas. Diwi dseefmas, bebrneem usdfeedahst. Kabdi wezztehwo wahrdi. Zella rahditajs. 1852. 12 kap.

Nr. 2. Nabbaga gaspascha Dahrtele. Mahrtina Luttera grahmata, sawam mihlam dehlinam Anstnam rakfita. 1851. 8 kap.

Nr. 3. 4. Diwi defmit diwas jaukas garrigas dseefmas, no Luttera, Ermanna cc. 1852. 12 kap.

Puffu-kurwihts. Jauks stahst so ihpafchi jaunefleem par derringu mahzibu un labbu preefch-sibmi latweeschu wallodâ pahrzehle A. Leitan. 12. 1851. Sefch. 30 kap.

Wahrтинъsch, tas Bandineefs, kas sawa fainneefa padehmu klausidams, pats var fainneefu irr palizzis. 1853. Sefch. 30 kap.

Labbibas un prezzu tirgus Rihgâ un Leepajâ tai 13. Oktober 1856 gaddâ.

M a f f a j a p a r :	Rihgâ.		Leepajâ.		M a f f a j a p a r :	Rihgâ.		Leepajâ.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/2 Eschetwertu (jeb 1 puhru) rudju	2	50	2	50	1 puddu (jeb 40 mahrzineem) linnu	3	—	3	—
1/2 " (" 1 ") tweeschu	3	50	3	40	1/2 " (" 20 " ") sweestu	3	15	3	50
1/2 " (" 1 ") meeschu	2	30	2	30	1/2 " (" 20 " ") zuhl-galkas	—	—	—	—
1/2 " (" 1 ") aufu	1	15	1	—	1/2 " (" 20 " ") dselses	—	80	—	85
1/2 " (" 1 ") sinu	2	60	—	—	1/2 " (" 20 " ") tabaka	1	25	1	50
1/2 " (" 1 ") tweeschu-miltu	4	50	4	—	1 muzzu linnufehflu	10	—	8	—
1/2 " (" 1 ") bihdeletu	—	—	—	—	1 " filku	13	50	13	50
1/2 " (" 1 ") rudsumiltu	3	25	3	50	1 " farkanas fahls	5	25	—	—
1/2 " (" 1 ") meeschu-putraimu	3	—	3	—	1 " baltas rupjas fahls	4	75	4	50
					1 " " fmalkas "	4	30	4	—

Libds 15. Oktober d. Rihgâ atnahlfufchi: 1951 fuggi un isgahjufchi 1736.

D r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernements augstas waldischanas pusses: Oberlehrer G. Blaesje, Zensor. Zelgawâ, tai 17. Oktober 1856.

No Landses.

Dhtrapadesmita swehtdeena pehz waffaras swehtku atfwehtes fchi gadda Landses basnizà (raugait wehl Nr. pecl. 1854 Nr. 32 un 38) bija atkal preeku deena, jo abbeem, draudsei un mahzitajam bija tas preeks, ka winnaus, jebfchu fenn eerastus kòhpà dsihwoht, minnetà deenà nu arri tà saweenoja, ka mahzitaju par ihstenu weenweenigu Landses un Ufchawas mahzitaju basnizà gohdam eewedde un preeksch wiffas draudses apleezinaja, zaur basnizas-kungu-teefas raksteem eezehle, un us tam eefwehtija. Kad wezs dwehfetu gans, Wilkums Kallmeyer pee meera aifgabje, — nu jaw gaddu pahris, — winna dehs, jauns mahzitais Theodors Kallmeyer, tam jaw pa kahdeem 17 gaddeem mahzitaja ammatà par mihtu paligu bijis, — tà kà taggad nu jaw 20tà gaddà par mahzitaju. Bija sanahkufchi us to deenu dauds zeen. kungu un mahzitaju. Zeen. Generalsuperdenta-kungs flimibas deht pats ne spehdams tur buht, bija fuhitijis sawà weetà Kuldigas zeen. Prahwesta kungu, kas tad no altara us draudsi un mahzitaju derrigus spehka wahrduf runnaja; tam par peestahwetajeem bij Uggales un Puschu zeen. mahzitaji. Abbas spreddikus, Latweefchu un Wahzeefchu draudsei, teize jauns zeen. mahzitais, pirmai par teem swehtdeenas Lekziones wahrdeem, ohtrai par to Ewangeliumu, — gaischu mahzibu klaufitaju dwehfelchm eelikdams. To zittu swehtu darbu pee altara, Puschu mahzitais nokohpe. — Lai nu ir us preekschu Landses un Ufchawas draudsei un winnas mihtam dwehfetu gannam paleef ta darboschana un tas gohds — pagohdinahht Deewu to Tehwu eeksch Jesus Kristus Deewa Dehla, ar pastahwigu tizzibu un mihlestitibu.

S. R.—II.

Uggales draudse.

Ka Uggales draudsei mahzitais pehren pawaffaras laikà sawu dsihwibas zellu beidsis, un draudse nofkummufi winna meefas guldinaja kappà, to Alwifes gan isteizu (1855 Nr. 19) bet wehl ne kas nu winna weetà draudsei Deewa wahrdu fluddina un par dwehfetu gannu. Wesselu gaddu fwefschi mahzitaji draudsi garrigi aptohpe, — tad aizinahhts atnahze, no Stendes draudses ar schehlumu atlaists, lihds tam Stendes zeen. mahzitais Frizzis Karpiensky, Uggales draudsei par mahzitaju buht nu palikt. Pilnigi eewedde to 13tà Mei deenà, kà nahkabs, Kursemmes zeen. Generalsuperdenta kungs kam par peestahwetajeem bija pirmais zeen. Prahwesta kungs no Edohles, ohtrs Puschu zeen. mahzitais, kam arri wiffa altara Liturgia bija usdohta; bes scheem wehl diwi mahzitaji bij atbraukufchi. Jauns mahzitais Latweefchu draudsei spreddiki fazzija ar firfnigeem wahrdeem, bet tadeht kad kalla winnam toreif gaddijahs wahjiba, deewakalposchana Wahzuwallowdà ne bija. Lai Deews swehti scho dwehfetu gannu ar labbu spehku sawu draudsi ilgi waddiht us tahm sahlainahm gannibahm ko eerahda tas wiffu augstakais gans un Pestitais Jesus Kristus.

S. R.—II.

Niklas Brini, Sigetes Grahws.

PeHz Konstantinopeles usnemschanas, un Gunnijada aiseefchanas no schihs pasaules, Turki palikke arween jo stipri un warreni, tà ka wiffa Eiropē preeksch winneem trihzeja. Gan drihs if gaddus tee eelaufijahs Unguru- un Wahzsemme, gribbedami uswarreht wiffu pasauli. Wiffu leelakais winneem bij tas spehks, sawa Sultana Solimana laikà, kas

waldija 45 gaddus, un 13 leelõs karrõs prett kristigahm walstibahm, kahdu simtu pilsehtu un pillis usnehme. Par wiffahm schahm karoschanahm mehß schoreis ne gribbam stahstiht; tik ween gribbam dsirdeht, ka winnam isdeweess paschã beidsamã gallã, un kahds tas wihrs bij kas winnam pretti stahweja.

Schis wihrs bij Niklas Zrini, Sigetes Grabws, un wianna drohscha, ustizziga pretti turrechana, lihds schai deenai irr peeminnama un teizama wiffã pasaulẽ, tapehz ka tas no Kristus garra dsihßs, zihnijahs prett scho breesmigu eenaidneeku ta krussta Kristus, ka gan retti pasaulẽ irr redsehts.

Sultans Solimans, nosauks Peelais, 1566tã gaddã jaw 72 gaddus wezs, wehl weenreis ar ta Praweescha karrogu isgahje us karra prett Kristus laudim. Tas bij eefahjis 1521mã gaddã sawus karra darbus ar to, ka panehme Belgrades pilsehtu, to Sunnijads bij glahbis prett Muãmedu II. Soliman nu zerreja pabeigt sawu darbu ar to, ka panems Unguru stipras pilsehtas, Erlau, Siget, Raab un Kommorn.

Ur leelu gohdu un greshumu Solimans 1mã Mei d. 1566 isgahje no Konstantinopoles ar 100 tuhßst. karra-spehku, pawaddihßs no wiffseem saweem augstakeem ministereem un kungeem, kas kahjahm lihds gahje lihds pirmai lehgera weetai. No turrenes tas wehl atskattijahs atpakkal us sawu lepnu Konstantinopoles pilsehtu, gan ne dohmadams, ka to wairs ne dabbuhs redseht ar sawahm meessigahm azzim. Pehz 50 deenahm tas bij Belgradi, kur winsch likke ustaisiht sawu telti tai paschã weeta kurreã Sunnijada pils bij stahwejusi, kas nu bij ispohßrita. Weenu daktu sawa karra spehka, tas ar sawu Paschã Muãmedu suhtija preeßschã, prett Sigetes masu pilsehtu, bet pats taisijahs eet pahr Dohnawu, prett leelu Erlawas pilsehtu, un to usnemmt.

Bet pehz kahda laika wehstneßis nahze atpakkal pee Sultana ar to sinnu: „Niklas Zrini, Sigetes Kommandants, tumßchã nakti irr uskrittis Muãmedam; pats Muãmeds un

wianna dehßs irr nokauti, wifs wianna karra spehks ispohßihßs, lehgeris ar 30 leeleem gabbaleem, 17 tuhßst. duklateem, 6 wahgeem sudraba naudas, no Ungureem panemts, kas ar leelu gohdaschanu un preeku dseefmahm Sigetes pilsehtã irr usnemti.“

Par to Soliman tik gauschi faskaitijahs, ka tas ne gahje us Erlau, bet apnehmahs papreeßsch pahrmahziht to drohschu wihru Niklas Zrini.

Ur wiffu sawu karra spehku tas nu taisijahs pa zeku us Sigeti. Pee Effelles tam bij jaet pa Drawas uppi, kur pa abbahm puffedim leeli purwi bij. Tur tam ilgi bij jakawejahs, tapehz ka papreeßsch tilts bij jataifa. Pehz 17 deenahm tilts bij gattaws; tas pats bij ustaisihßs us 118 leelahm laiwahm, 4800 ohleßschu garsch, 14 ohleßschu plats; 24 stundu karra-spehkam bij to eet, lamehr tikke pahr.

4tã Aug. d. 1566. Turku augstakais generals Beglerberg, atnahze preeßsch Sigetes muhreem ar 100 tuhßst. karra spehka, un 300 leeleem-gabbaleem. Dhtrã deenã pehz tam, pats Sultans nahze no pakkatas. Kad Sigetes drohschs Kommandants, Graws Zrini, redseja ar kahdu gohdu Turki lehgeri apßweizinaja sawu Sultanu, tad tas arri no sawas puffedim tam gribbeja dohd gohdu, likke apflaht wiffus muhrs ar farfanu drehbi, un ar leeleem-gabbaleem par gohdu schaut.

Pai nu papreeßsch apluhkojam, kahda ta pilsehta bij, kurreas Kommandants Sultanu tik gauschi bij faskaitinajis. Wianna bij taisita us trim daktahm: patte pils, paschã widdũ ar peezi bullwerkeem; Wezza- un Jauna-pilsehta, kurreai Almas uppe gahje wifs apflaht, un kas bij schkirtas zaur dsilkeem uhdens grabweem, bet sawã starpã saweenotas zaur swarra-tilteem. Paschã pilli stahweja us leelaka platscha, stips tohrnis, kan wehl refni muhri bij apflaht, pa kurreu weenigeem wahrteem tik ween warreja peekluht pa swarra-tiltu. Schis tohrnis gan driß wiffai bij peepildihßs ar schaujamu pulweri. Ja Turki pilsehtu

gribbeja usnemt, tad teem ikkatru no schahm dalkahm waijadseja usnemt sewischli.

Zrini taiisjahs us pretti turrechanu. Wianam prett 100 tuhst. eenaidneekem ar 300 leelem=gabbaleem, wairaf ne bij ka 2 tuhst. 5 simt wihru. Bet tee paschi bij wihri.

Kad Turki pee Sultana atnahkschanas us lehgeri ar maseem un leelem gabbaleem schahwe, ta ka wiffa semme rihbeja, un ar simt-tuhkstosch fahrtigahm balsim kleelese: „Allah!“ (t. i. Deews), tad Zrini ar saweem wihreem atbildeja, trihs reises sauldams: „Jesus!“ Sawus karra-beedrus eeksch-pilli sapulzinajis, winsch tohs ta usrunnaja:

„Mihiti brahti, stipri wihri! Jaw eenaidneeks klah! Winsch angstprahitigi pakaujahs us sawu leelu pulku un sawu paschu spehku. Muhfu spehks irr tas Kungs Zebaot, tas stiprais Deews! Tas pats mums nahks paliga, ja dsihwa tizziba wianu peesauksim, un sawa starpä mihlestibu un weenprahitibu turrefim. Lai tad wiffa netizziba, eenaidiba un skaudiba no mums irr tahku, lai walda us-tizziba un drohshs prahs; to lai apsohlam sawam Deewam, sawam Rehninam, un sawai semmei ar stipru swehreschanu. Un lai neweens juhsu starpä ne paliktu schaubigs, tad es pirmais swehreschu: „Es swehreu un apsohlu eeksch ta wiffu-spehzigä Deewa wahrda, ka es preeksch ta Rehnina muhsu walidneeka, preeksch muhsu tehru-semmes, un preeksch jums saweem karra-beedreem, gribbu zihnitees lihds pehdigai nopuhtai; ka juhs ne gribbu atstah bet ar jums dsihwoht, ar jums nomirt, tik teescham ka weens Deews Tehws, Dehls un Swehtais gars palihds!“ Bet tapat arri jums peenakhahs darriht. Tapeh; Deewu par leezineeku peesaukdami, pazekket ikkursch sawu labbu rohku swehredami: „Mehs birgeri, brunnineeki un karra-wihri, apsohlam Deewa preekschä, ka mehs preeksch sawa Rehnina un sawas tehru-semmes gribbam zihnitees lihds pehdigai affins pillitei, un ka mehs sawam wirsneekam, Grawam Niklas

Zrini, gribbam paklausigi buht, ar wianu dsihwoht, ar wianu nahwe dohtees.“

Kad tas ta wehl ar zitteem wahrdeem sawus laudis bij pamahzjis, tad tohrna augstakä gallä litke uszelt apseltitu krustu, un ar wiffu spehku apschaut Turkus, kas jaw eefahze pilsehtu aplehgereht.

Kad Turki prett pilsehtas walneem bij us-taiisjuschi sawas skanstes, un leelus gabbalus usweddufchi, tad eefahze tohs apschaut kamehr stipri bij sadraggati, un pehz tam dewahs us sturmeschanu; bet ar leelu kaunu titke dsihiti atpakkal, dauds karra-spehka paspehlejuschi. Dhtru reisi usstrehjuschi, teem tapat atkal ne isdewahs un bij ja-attahpjahs.

Bet kad Graws Zrini mannija ka tikpat Sauna-pilsehtä wairs ilgi ne warrehs turretees, tad pats to nodedsinaja, un ar wisseem eedsihwotajeem un karra-wihreem dewahs us Wezzu-pilsehtu.

Turki zeredami ka Zrina drohshums un spehks nu buhs pagallam, pee ta aisuhtija wehstneschus, kas to pamahzija un peerunnaja, lai atdohdohht wianeem pilsehtu, tam sohlidami leelas dahwanas par algu. Bet par wehti; Zrini atbildeja, ka tas pilsehtu ne warroht atdoht, ja Wahzsemmes Keisers tam to ne wehloht; bet ja tas pats wianam to pilsehtu ustizzejis tad winsch to fargaschoht kamehr dsihwiba buhschoht kaulös.

Turki redsedami ka ar wiltu ne ko ne padarrihs, usgahje muhreem ar wiffu warru; bet atkal titke pahrdsihti, 2 tuhst. zilweku pamettusch. Pats Sultans nu litke sohliht Zrinam, ka tam dohs wiffu Kroazias semmi ja buhschoht padohtees, bet tahds wihrs ar pasaulles labbumeem ne bij peewillams.

Tomehr tas redseja ka Wezza-pilsehtä wairs ne warrehs ilgi palikt; wianu karra-wihru leelakais pulks jaw bij krittis; eenaidneeks usnahze arween ar jauneem pulkeem; tadeht arri scho dhtru pilsehtas daku nodedsinajis, gahje us pilli.

Sultana preeks bij leels; bet tas arri bij wianu pehdigais preeks schai pasaulle. To

dohmadams ka nu ne buhs leels darbs us-
nemt paschu pilli, tas parwehleja bes kawescha-
nas pils muhreem wirsü eet. Turki appaksch
semmes lihds pilsehtas muhreem peewiltuschees,
usshahwe gaisa weenu no muhra tohraem,
tä ka nu zetsch pilsehtä eelschä bij waktä.
Sultans saweem kaxra-spehkeem nu likke doh-
tees us sturmeschanu. Zebtschu wahisch, tas
sirgä uskähpis, pats gribbeja redseht, ka
winna laudis pilli usnems. Wissu zauru
deenu un wissu nakti winna pulki ar kleeegscha-
nu un brehkschanu muhreem skreen wirsü. Bet
Zrini un winna beedri stahw lä muhrs, un
pehz 36 stundahm breesmigas affins isleescha-
nas, Turkeem ja-attahpjahs atpakkat. Winnu
5 tuhst. zilweku irr noschauti, starp scheem
Sultana leelakais draugs, Egiptes Pascha.
Par to Sultans tilke pahreemts no tahdahm
dusmahm, ka tas swehreja Sigeti usnemt, un
ja wiss winna kaxra-spehks turpat bohjä eetü.
Bet zaur dusmahm winnam wehl tai paschä
deenä dsihwibas dsihsla puschu sprahge, un
5tä Sept. d. 1566 tas sawä telti islaide sawu
garru, 72 gaddu wezs, 46 gaddus waldijis.
Lä Solimana, Turku leelata Sultana spehks
un gohds ischlihde pee Sigetes muhreem.

Leelwisirs, Turku augstakais generals, bih-
damees ka wiss winna kaxra-spehks isklihdih,
ja dabubhs dsirdeht ka Sultans nomirris, ap-
flehpe winna aiseeschanu. Tadeht tas likke
nokaut to dakteri, un wissus laudis kas Sul-
tana telti pee winna mirschanas flahht bijuschü.
Pascheem kaxra-wihreem tas ne kahwe ne kah-
da meera, bet teem likke ikdeenas jo stipri dar-
botees ar sturmeschanahm. Bet kad tomehr
wiss kaxra pulks par sawa Sultana aiseescha-
nu sahze runnaht, un gan drihs dumpi zelt,
tapehz ka sawu waldineeku wairs ne dabbuja
redseht, tad Leelwisirs, ar augstakeem wirs-
neekeem, kam tas to leetu bij sinnamu darri-
jis, to padohmu nehme, ka tas nomirruschu
Sultanu, ar sohmini apjohstu, likke sehshus
us sawa gohda-krehsla, paschä telts dibbenä,

un no tablenes to kaxra-pulkam rahdidams,
preeksch winna nomettahs zeltos, ar to run-
nadams, itt woi dsihws buhtu, tä ka kaxra-
pulks tilke peewilts un meera palikke.

(Turplikam beigums.)

Luhgschana.

Ar Deewa paligu nu essam sahkschi sinnas
doht par missioni un par missionareem. Puh-
lina mums peeteek un wairak buhs, ne lä
weeni paschi to warretum wissu isdarriht.
Tapehz nu luhdsam no wissas firds wissus
sawus mihtus un zeenijamus ammata-beedrus
Kursemme un Widsemme un arri zittus, kas
ap to paschu leetu lihds ar mums gribb puble-
tees, ka til labbi gribbetu buht mums peepa-
lihdsieht. Gribbu ikpahreddele Awischu pee-
likkumä tahdas sinnas doht, tahdä wihse, ka
ar laiku pahrestaigaju wissas pasfaules semmes.
Schahs sinnas es zil Deews man spehka dohs,
gribbu mihteem Awischu lassitajeem weens
pats doht; bet bes tam arri wehl peeteek ruh-
mes muhsu lappinä un irr dauds wehl par to
paschu leetu stahstiht un mahzihht, ko wissu
weens pats ne spehju isdarriht. Zhpaschi es
wehletu, ka zitti wehl, ko par paganeem un
missionareem irr lassijuschü un dsirdejuschi, ar
ihseem wahrdeem fanemm un mums isstahsta,
jeb zittam Deews arri dewis tahdu garru, ka
wisch kahdu dseefminu par to paschu leetu
proht taifihht, jeb atkal ar spehzigeem wahr-
deem usskubbinahht un pamohdinahht par nab-
bageem paganeem gahdaht. Luhdsam arri
wehl ihpaschi, ka tee zeem mahzitaji ikkats
no sawas draudses gribbetu man sinnas doht,
ka ta leeta weizahs. Es gan zittus sinnu, bet
ne wissus, kas ap scho leetu jaw fenn puble-
jahs. Labbi gan buhtu, ja mehse to schinnis
lappinäs warretum fluddinahht, zitteem par
pamahzishanu un pastubbinachanu. Wissas
schahdas sinnas un zittus rakstus, kas to pa-
schu leetu preekschä zelt, luhdsohs mannim
peesuhstihht.

Grüner,

Sukbates mahjitais.

Brühw drikscht.

No jührmassas gubernements augstas waldishanas ruffes: Zberlebrer G. Blase, Zenser. Zeltgawä, tai 17. Oktober 1856.

No. 229.